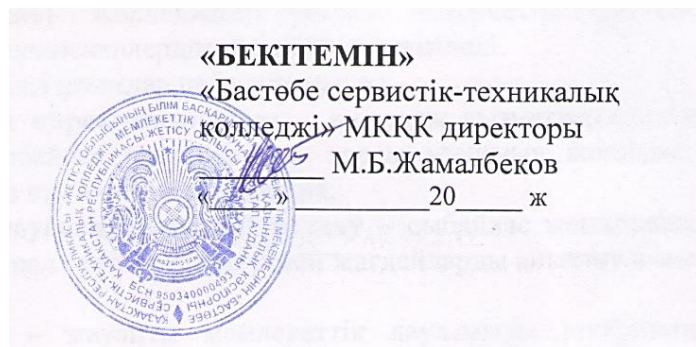

**Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі
нұсқаулық
«Бастөбе сервистік техникалық колледжі» МКҚК**

Бастөбе, 2023 ж.

1-тарау Қолдану аясы

1. Осы Нұсқаулық сыбайлас жемқорлық бағыттағы әрекеттерге не жататынын анықтайды, «Бастөбе сервистік-техникалық колледжі» мемлекеттік қазыналық кәсіпорны (бұдан әрі – колледж) қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлық сипатындағы жағдай туындаған кездегі іс-әрекеттерінің тәртібін белгілейді.

2. Осы құжат Кәсіпорынның барлық құрылымдық бөлімшелері мен лауазымды тұлғаларының танысуы және қолдануы үшін міндетті болып табылады.

3. Осы Нұсқаулықта келтірілген талаптар ең аз қажетті болып табылады және олар нақты жағдай үшін толық және/немесе шектеуші ретінде қарастырылмауы керек.

2-тарау. Глоссарий

4. Нұсқаулықта қолданылатын негізгі ұғымдар мен аббревиатуралар:

- **Сыбайлас жемқорлық** – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген тұлғаларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің қызметтік (лауазымды) өкілеттіктерін және соған байланысты мүмкіндіктерді жеке басына немесе заңсыз жолмен алу немесе алу мақсатында заңсыз пайдалануы. делдалдар арқылы өзіне немесе үшінші тұлғаларға мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар беру, сондай-ақ жеңілдіктер мен артықшылықтар беру арқылы осы тұлғаларға пара беру.

- **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл** – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің өз өкілеттіктері шегінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің қызметі. сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеу және олардың салдарын жою.

- **Коммерциялық пара алу** – коммерциялық немесе өзге ұйымда басқару функцияларын жүзеге асыратын адамға ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге де мүлікті заңсыз беру, сондай-ақ оған қызметтік бабын пайдалану үшін заңсыз мүліктік қызмет көрсету, сондай-ақ жалпы қамқорлық немесе пара алушының мүдделеріне қызмет ету.

- **Лауазымды тұлға** – тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша билік өкілінің функцияларын орындайтын немесе мемлекеттік органдарда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінде, жергілікті өзін-өзі басқару органдарында ұйымдық-әкімшілік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды жүзеге асыратын адам, сондай-ақ Қазақстан

Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында

- **Мүдделер қақтығысы** – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл адамдардың жеке мүдделері тиісінше орындамауға әкеп соғуы мүмкін. олардың лауазымдық міндеттері; өкілеттіктері.

- **Пара** – мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілетті адам не оған теңестірілген адам не жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам, не лауазымды адам, сондай-ақ шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы алған ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүлік. ұйымның жеке өзі немесе делдал арқылы мүлікке құқықтары немесе мүліктік сипаттағы игіліктер.

- **Пара сұрау** – пара берушінің немесе ол өкілдік ететін адамдардың заңды мүдделеріне зиян келтіруі мүмкін әрекеттерді жасаймын деп қорқытумен пара талап ету немесе оны беруге мәжбүр ететін осындай жағдайларды қасақана жасау. заңмен қорғалатын мүдделер үшін зиянды салдардың алдын алу мақсатында пара алу.

3-тарау. Жалпы ережелер

5. Қазақстан Республикасында пара алу және беру жөніндегі іс-әрекеттер заңсыз болып табылады және Қылмыстық және Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске сәйкес әрекет етеді.

Егер лауазымды адамның туыстары мен жақындарына оның келісімімен ақша, өзге де мүлік, материалдық қызмет көрсету түріндегі мүліктік игіліктер көрсетілсе не ол бұған қарсы болмаса және өзінің қызметтік өкілеттіктерін пара берушінің пайдасына пайдаланса, - лауазымды тұлғаның әрекеті пара алу ретінде саралануы тиіс.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес ақшамен, бағалы қағаздармен және өзге де мүлікпен қатар өтеусіз берілетін, бірақ төленуге жататын мүліктік игіліктер (туристік жолдамалар беру, жөндеу пәтер, саяжай құрылысы және т.б.).

Мүліктік сипаттағы артықшылықтар бойынша, атап айтқанда, берілген мүліктің, жекешелендірілген объектілердің құнын төмендетпеу, жалдау төлемдерінің, банктік несиелерді пайдаланғаны үшін пайыздық мөлшерлемелердің төмендеуін түсіну керек.

6. **Пара алу және пара беру**, сосын параға келгенде бір қылмыстық модельдің екі толыққанды жағы, бұл пара алатын (пара алушы) және оны беретін (пара беруші) бар екенін білдіреді.

7. **Пара алу**, әсіресе, егер ол адамдар тобымен жасалса немесе заңды немесе заңсыз әрекеттер (әрекетсіздік) үшін қызметтік артықшылықтар мен пайда алудан тұратын қорқытып алумен ұштасқан болса, аса қауіпті қызметтік қылмыстардың бірі болып табылады.

8. Пара беру - лауазымды тұлғаны заңды немесе заңсыз әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға итермелеуге немесе берушінің пайдасына қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға, оның ішінде қызметте жалпы қамқорлық немесе ықыластылық үшін бағытталған қылмыс.

9. Пара субъектілері мыналар болуы мүмкін:

- заттар, ақша, оның ішінде: валюта, банк чектері мен бағалы қағаздар, бағалы металдар мен тастардан жасалған бұйымдар, автомобильдер, тамақ өнімдері, бейнеаппаратуралар, тұрмыстық техника және басқа да тауарлар, пәтерлер, саяжайлар, гараждар, жер учаскелері және басқа да жылжымайтын мүлік ;

- жеңілдіктер: емделу, жөндеу және құрылыс жұмыстары, санаториялық-курорттық және туристік жолдамалар, шетелге сапарлар, ойын-сауық және басқа да шығындарды тегін немесе жеңілдетілген бағамен төлеу.

- параның жасырын түрі – несиеге немесе жоқ қарызды өтеу желеуімен банктен несие алу, төмен бағамен сатып алынған тауарды төлеу, жоғары бағаға тауар сатып алу, төлемді төлей отырып жалған еңбек шарттарын жасасу. пара алушыға, оның туыстарына, достарына жалақы төлеу, жеңілдетілген несие алу, лекциялар, мақалалар, кітаптар үшін төлемақыны асыра көрсету, казинодағы «кездейсоқ» ұтыстар, қарыздарды кешіру, жалдау ақысын төмендету, несие бойынша пайыздық мөлшерлемелерді көтеру және т.б.

10. Мүдделер қақтығысының алдын алу немесе реттеу жөніндегі шектеулерді, тыйым салуларды және талаптарды, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелеу мақсатында өтініштер туралы жұмыс берушінің (жұмыс берушінің) өкілін хабардар ету міндетін, белгіленген өзге де міндеттерді сақтау маңызды. сыбайлас жемқорлықпен күресу мақсатында.

Айта кету керек, кейбір сөздерді, қимылдарды, ым-ишараны басқалар пара беру туралы өтініш (наклад) ретінде қабылдауы мүмкін. Мұндай өрнектерге, мысалы:

- «Мәселені шешу қиын, бірақ мүмкін»;
- «Жаймайтын нанға рахмет»;
- «Келісейік»;
- «Бізге күшті дәлелдер қажет»;
- «Біз параметрлерді талқылауымыз керек»;
- «Ал, не істейміз?» және т.б.

Ұйым өкілдерімен және азаматтармен, әсіресе пайдасы шенеуніктердің шешімдері мен іс-әрекеттеріне байланысты кейбір тақырыптарды талқылау да пара сұрау ретінде қабылдануы мүмкін.

Бұл тақырыптарға, мысалы:

- жалақының төмен деңгейі және белгілі бір қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін қаражаттың болмауы;
- сол немесе басқа мүлікке ие болуға, осы немесе басқа қызметті алуға, туристік саяхатқа баруға ұмтылу;

- лауазымды тұлғаның туыстарының жұмысының болмауы;
- шенеуніктің балаларының оқу орындарына түсу қажеттілігі және т.б.

Лауазымды тұлғадан түсетін кейбір ұсыныстар, әсіресе, олардың шешімдері мен іс-әрекеттеріне пайдасы тиетін ұйымдардың өкілдеріне және азаматтарға жолданса, пара сұрау ретінде қабылдануы мүмкін. Бұл тіпті мұндай ұсыныстар ізгі ниеттен туындаған және шенеуніктің жеке басының мүддесіне ешқандай байланысы болмаса да мүмкін. Мұндай ұсыныстарға, мысалы, ұсыныстар жатады:

- Лауазымды тұлғаға және (немесе) оның туыстарына жеңілдік беру;
- анықталған бұзушылықтарды жою, мемлекеттік тапсырыс бойынша жұмыстарды орындау, қажетті құжаттарды дайындау үшін нақты компанияның және (немесе) сарапшылардың қызметтерін пайдалануға;
- белгілі бір қайырымдылық қорына ақша аудару;
- белгілі бір спорт командасын қолдау және т.б.

11. Сыбайлас жемқорлық пен коммерциялық пара алудың мүмкін болатын жағдайлары, сондай-ақ мінез-құлық ережелері бойынша ұсыныстар.

Арандатушылықтар:

Қызметке жүгінген азаматтар тарапынан болуы мүмкін арандатушылықты болдырмау үшін бөлімшенің қызметін тексеретін лауазымды тұлғалар:

- келушілер орналасқан қызметтік үй-жайларды және жеке заттарды (киім, портфель, сөмке және т.б.) қараусыз қалдырмаңыз;
- келуші кеткеннен кейін жұмыс орнында немесе жеке заттарынан кез келген бөтен заттар табылған жағдайда, өз бетінше әрекет жасамай, дереу басшылыққа хабарлау. **Пара алу:**

- пара алу және/немесе коммерциялық пара алу субъектісін қабылдауға әзірлік немесе үзілді-кесілді бас тарту ретінде түсіндірілуі мүмкін ұқыпсыз мәлімдемелерден аулақ, өте мұқият, сыпайы, сыпайы әрекет етуге;

- мұқият тыңдаңыз және сізге ұсынылатын шарттарды дәл есте сақтаңыз (сомалар сомасы, тауардың атауы және қызмет көрсету сипаты, параны аудару шарттары мен әдістері, коммерциялық пара алу нысаны, мәселелерді шешу реттілігі);

- пара және/немесе коммерциялық пара алу субъектісін беру уақыты мен орны туралы мәселені келесі әңгімеге дейін кейінге қалдыруға тырысыңыз және келесі кездесуге сізге жақсы таныс орынды ұсынуға;

- әңгімеде бастамашылық жасамаңыз, көбірек «қабылдау үшін жұмыс істеңіз», әңгімелесушінің «сөйлеп тұруына» рұқсат етіңіз, мүмкіндігінше көбірек ақпарат айтыңыз;

- егер сіз пара беруге немесе коммерциялық пара алуға келіскен болсаңыз, мәселенізді шешуге кепілдіктер туралы сұраңыз;

- егер сізде дауыс жазу құрылғысы болса, пара алу және/немесе коммерциялық пара алу туралы ұсынысты (жасырын) жазып алуға тырысыңыз;

- бұл фактіні жоғары тұрған басшылыққа жадынама түрінде хабарлауға;

- алдағы қылмыс туралы жазбаша немесе ауызша хабарламамен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға немесе 1424 Call-орталығына жүгіну.

12. Мүдделер қақтығысы:

- кез келген ықтимал мүдделер қақтығысынан сақ болу;
- мүдделер қақтығысының кез келген мүмкіндігін болдырмау үшін шаралар қабылдау;

- кез келген мүдделер қақтығысы немесе мұндай қақтығыстың туындау мүмкіндігі туралы сізге хабардар болған бойда жазбаша түрде тікелей басшыға хабарлау;

- тікелей басшымен келісім бойынша туындаған мүдделер қақтығысын жою бойынша шаралар қабылдауға;

- мүдделер қақтығысының тарапы болып табылатын қызметкердің қызметтік жағдайын, ол белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін орындаудан шеттетілгенге дейін және (немесе) мүдделер қақтығысына себеп болған жеңілдіктерден бас тартқанға дейін өзгертуге;

- Қызметтік мінез-құлық талаптарын сақтау және мүдделер қақтығысын реттеу жөніндегі комиссия құру. Әр адам өз шешімін таңдауға ерікті. Бірақ ол еркін адам ретінде қылмыстың жазалануы керектігін түсінбей қалуы мүмкін емес.

4-тарау. Егер сіз сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұруды шешсеңіз, сіздің әрекеттеріңіз

13. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға немесе 1424 байланыс орталығына өз қалауыңыз бойынша ауызша немесе жазбаша өтінішпен жүгінуге болады.

14. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы хабарлаудың бір нысаны жасырын шағым болып табылады. Бұл жағдайда өтініш беруші жасырын болғандықтан жауап алуға сене алмайды, ал қылмыс туралы жасырын өтініштің өзі қылмыстық істі қозғауға негіз бола алмайды, мұндай өтініште алдағы немесе жасалған қылмыс туралы мәліметтер қамтылған жағдайларды қоспағанда. қылмыстық құқық бұзушылықтар.

15. Пара бопсалау фактілері бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі уәкілетті органға хабарласып, Сізден пара алу немесе коммерциялық пара алу фактісі туралы арыз жазуыңыз қажет, онда мынаны көрсету қажет:

- лауазымды тұлғалардың қайсысы (тегі, аты, әкесінің аты, лауазымы, мекеменің аты) сізден пара талап етіп жатыр немесе коммерциялық құрылымдар өкілдерінің қайсысы сізді пара алуға итермелейді;

- қорқытып алынған параның (параның) мөлшері мен сипаты қандай;

- қандай нақты іс-әрекеттеріңіз (немесе әрекетсіздігіңіз) үшін сізден пара талап етілді немесе коммерциялық паракорлық жасалды;

- тікелей пара беру немесе коммерциялық пара беру қай уақытта, қай жерде және қандай жолмен болуы керек.

Сыбайлас жемқорлық жағдайындағы қызметкерлердің әрекеттерінің алгоритмі 5-тарау

16. Қызметкерлер сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгінумен қатар осы нұсқаулыққа сәйкес басшылықты хабардар ету жөнінде шаралар қабылдауға міндетті.

Кәсіпорынның бекітілген штаттық құрылымына сәйкес сыбайлас жемқорлық қылмыстар мен сыбайлас жемқорлық сипаты бар жағдайлар анықталған және/немесе соқтығысқан кезде барлық қызметкерлердің әрекет етуінің келесі алгоритмі әзірленді:

Кәсіпорынның орталық аппаратының қызметкерлері

- Цифрландыру департаментінің, Заң департаментінің, Сапа департаментінің, Мемлекеттік есеп департаментінің және олардың құрылымдық бөлімшелерінің қызметкерлері директордың жетекшілік ететін орынбасарына және Сәйкестік жөніндегі уәкілге хабарлауға міндетті; бухгалтерлік есеп және есеп беру бөлімінің, директордың орынбасарлары, бас бухгалтері, еңбек инспекторы Сәйкестік жөніндегі қызметкерге және директорға хабарлауға міндетті. Кәсіпорын филиалдарының қызметкерлері

Бағыныштылардың сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін басшылардың жауапкершілігі 6-тарау

17. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған шараларды күшейту мақсатында бағынысты адамдары функционалдық міндеттерін атқару кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық пара алу және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар жасаған басшылардың жеке жауапкершілігін көздейтін және олардың кінәсі дәлелденген норма көзделген. сотта.

18. Егер Қоғамның қызметкері функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық пара алу және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар жасау фактілері бойынша қылмыстық қудалау орбитасына тартылса, бұл қызметкер Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес Қазақстан Республикасы сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезеңінде өз міндеттерін орындаудан шеттетілді. Бұл қызметкердің тікелей басшысы қызметкерді өз міндеттерін орындаудан шеттету үшін тиісті шараларды қолдануға міндетті.

19. Тәртіптік жауапкершілік мыналарды шығаруды көздейді:

- ескертулер;
- сөгіс;
- қатаң сөгіс;

- Еңбек кодексінде көзделген негіздер бойынша жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу.

Басшы өзінің тікелей бағыныштысына қатысты соттың заңды күшіне енген айыптау үкімі немесе ақталмайтын негіздер бойынша (рахымшылық жасау, белсенді түрде өкіну, тараптардың татуласуы және т. .

Жұмыстан босату туралы өтініш басшыны лауазымға тағайындаған жауапты тұлғаға беріледі. Жұмыстан босату және тәртіптік жаза қолдану туралы шешім қабылдау осы лауазымға басшыны тағайындаған тұлғаның құзыретіне жатады.

Басшының қызметінен кету мерзімі 10 күнтізбелік күнді құрайды.

20. Тікелей бағыныңқылар:

- Директор үшін – оның орынбасарлары, бас есепші, еңбек инспекторы, барлық әкімшілік қызметкерлер, Сәйкестік жөніндегі қызметкер;

- бас бухгалтер үшін – барлық бухгалтерлік есеп және есеп беру мамандары;

- заң секторы меңгерушісінің орынбасары үшін – кадрлық және құжаттамалық қамтамасыз ету, құқықтық қамтамасыз ету, сатып алу және шарттарды қамтамасыз ету бөлімінің инспекторы;

- кадр бөлімінің инспекторы үшін – барлық құжаттамалық қамтамасыз ету;

- мемлекеттік сатып алуды басқарушы үшін – мемлекеттік сатып алуға қатысты барлық қызметкерлер;

21. Тікелей бағынысты адам сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаған жағдайда басшы осы лауазымға тағайындалған күннен бастап 3 ай өткен соң жеке жауапкершілікте болатыны ескерілсін.

Бұл ретте, жоғарыда аталған жауапкершілік «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 24-бабына сәйкес тікелей бағынысты адам жасаған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісін өз бетінше хабарлаған басшылыққа қолданылмайды.

22. Қоғам қызметкерінің функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, коммерциялық пара алу және өзге де қылмыстық құқық бұзушылық фактілері туралы хабарлаған немесе функционалдық міндеттерін орындау кезінде сыбайлас жемқорлыққа, коммерциялық паракорлыққа және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы іс-қимылға жәрдемдесетін қызметкер. Қоғам қызметкерлерінің міндеттері мемлекет қорғауында болады және Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен көтермеленеді.

23. Осы ереже сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы көрінеу жалған ақпарат берген, заңға сәйкес жауапкершілікке тартылатын адамдарға қолданылмайды.

24. Қоғам қызметкерлерінің функционалдық міндеттерін орындауы кезінде сыбайлас жемқорлыққа, коммерциялық паракорлыққа және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы іс-қимылға жәрдемдесетін қызметкер туралы мәліметтер мемлекеттік құпия болып табылады және

заңнамада белгіленген тәртіппен беріледі. Бұл ақпаратты жария ету заңмен белгіленген жауапкершілікке әкеп соғады.

7-тарау. Қорытынды ережелер

25. Нұсқау оларды Директор бекіткен күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні өткен соң қолданысқа енгізіледі.

26. Нұсқаулыққа енгізілген өзгертулер/толықтырулар оны директор бекіткен күннен бастап күшіне енеді.